

Handleiding Fietsbrevet Goud

Extra vaardigheden

1. Oversteken aan een kruispunt met een agent	p. 2
Doel	p. 2
Deelvaardigheden	p. 2
Oefenen	p. 2
In een beschermde omgeving	p. 3
In het echte verkeer	p. 3
2. Kruispunt met verkeersborden en wegmarkeringen oversteken	p. 4
Doel	p. 4
Deelvaardigheden	p. 4
Oefenen	p. 4
In een beschermde omgeving	p. 4
In het echte verkeer	p. 7
3. Fietsen op een rotonde zonder fietspad	p. 8
Doel	p. 8
Deelvaardigheden	p. 8
Oefenen	p. 8
In een beschermde omgeving	p. 8
In het echte verkeer	p. 10
4. Oversteken aan verkeerslichten	p. 11
Doel	p. 11
Deelvaardigheden	p. 11
Oefenen	p. 11
Uitstap naar verkeerslichten	p. 11
In het echte verkeer	p. 12
5. Oversteken op een fietsoversteekplaats	p. 15
Doel	p. 15
Deelvaardigheden	p. 15
Oefenen	p. 17
In een beschermde omgeving	p. 17
In het echte verkeer	p. 18
6. Oversteken aan een overweg	p. 19
Doel	p. 19
Deelvaardigheden	p. 19
Oefenen	p. 19
Uitstap naar de overweg	p. 20
In het echte verkeer	p. 20
Tips	p. 21
Algemene tips	p. 21
Tips voor leerlingen met leerproblemen	p. 21

Handleiding Fietsbrevet Goud

Extra vaardigheden

1. Oversteken aan een kruispunt met een agent

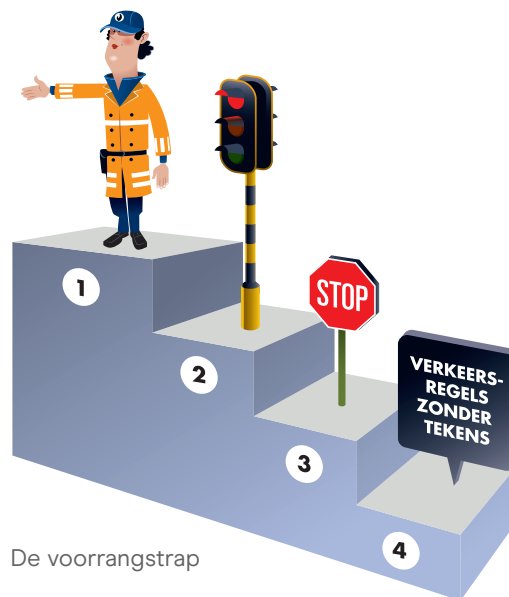
Doel

De leerling kan een kruispunt voorbijrijden waar een agent het verkeer regelt.

Op een kruispunt kan een agent het verkeer regelen. In dat geval volg je zijn bevelen op. Vraag bij de lokale politie of een agent kan meewerken aan Het Grote Fietsexamen en aan het inoefenen van deze extra vaardigheid.

Overloop eerst de voorrangstrap met de leerlingen. Leg uit dat de agent bovenaan de hiërarchie staat. Daarna volgen de verkeerslichten, dan de verkeersborden en wegmarkeringen. Is er geen signalisatie? Dan geldt de voorrang aan rechts.

Als de leerlingen dit weten, kan je de verschillende bevelen van de agent uitleggen.

De voorrangstrap

Deelvaardigheden

De leerling

1. vertraagt bij het naderen van het kruispunt
2. volgt de bevelen van de agent correct op:
 - a. wie evenwijdig met de arm(en) van de agent fietst, rijdt door
 - b. wie de armen van de agent kruist, stopt en wacht
 - c. als de agent 1 arm omhoog steekt, dan stopt de fietser of hij verlaat het kruispunt

Oefenen

In een beschermde omgeving

Nodig

- een oefenterrein waarop je een kruispunt opstelt
- 20 kegels
- bij voorkeur een agent. Is dat niet mogelijk, dan geef je zelf de bevelen.

Oefening 1

Elke leerling steekt het kruispunt individueel over. In het midden van het kruispunt geeft de agent bevelen.

De bedoeling is dat de leerlingen:

- de tekens leren kennen en begrijpen
- op de juiste plaats wachten wanneer dat nodig is
- niet impulsief reageren op veranderende bevelen

Vergeet niet tussen het veranderen van richting 1 arm omhoog te steken.

Oefening 2

De leerlingen rijden het kruispunt op via de verschillende armen. Ze krijgen de opdracht om het kruispunt recht over te steken. Elke leerling volgt de bevelen van de agent in het midden correct op. Nadien sluit hij bij een andere rij aan.

Variant

In een volgende fase slaan de leerlingen af. Hou er rekening mee dat je dan verschillende vaardigheden tegelijk oefent: oversteken op een kruispunt met een agent én afslaan naar links of rechts. Stem de moeilijkheidsgraad af op de vaardigheden van de leerlingen.

In het echte verkeer

Nodig

- een kruispunt in een verkeersarme buurt
Als de leerlingen voldoende geoefend hebben, kan je een kruispunt met meer verkeer opzoeken.
- een agent
Je bevindt je op de openbare weg en mag zelf geen bevelen geven of het verkeer stilleggen. Andere weggebruikers moeten deze bevelen namelijk ook opvolgen.

Oefening

- De leerlingen steken één voor één het kruispunt over.
- Zorg ervoor dat de leerlingen op een veilige plaats wachten tot ze aan de beurt zijn. Dat doe je best op een afstand van minstens 20 meter van het kruispunt. Spreek ook af waar de leerlingen opnieuw verzamelen.

Bespreek de vaardigheden die tijdens het fietsexamen beoordeeld worden:

- vertragen bij het naderen van het kruispunt
- de bevelen correct interpreteren en opvolgen
- zo nodig voorrang geven aan voetgangers op het zebrapad

Vermeld ook dat het algemene verkeersgedrag wordt beoordeeld.

2. Kruispunt met verkeersborden en wegmarkeringen oversteken

Doel

De leerling geeft voorrang aan een kruispunt met haaiantanden of een stopstreep.

Vorrang is een belangrijk onderdeel van de verkeersregels en hangt af van de plaats van de weggebruiker en van de verkeerstekens. Als fietser moet je de voorrangsregels goed kennen.

De basisregel is eenvoudig: elke bestuurder geeft voorrang aan bestuurders die van rechts komen. Verkeersborden, wegmarkeringen, verkeerslichten of een agent kunnen die voorrang anders regelen.

Hier oefen je kruispunten waar de voorrang geregeld is:

- door een stopbord en een stopstreep
- door een omgekeerde driehoek en haaiantanden

Deelvaardigheden

De leerling

1. rijdt rechts op de rijbaan of het fietspad
2. vertraagt en stopt aan de stopstreep met een voet op de grond
OF vertraagt aan de haaiantanden en stopt indien nodig
3. kijkt links en rechts op de hoofdweg of er een bestuurder aankomt
4. geeft zo nodig voorrang en vertrekt opnieuw

Oefenen

In een beschermde omgeving

Nodig

- fluitje
- kegels (minstens 16)
- verkeersborden:

B1
omgekeerde
driehoek (2x)

B5
stopbord (2x)

B15
voorrangskruispunt
(4x)

B9
voorrangsweg
(1x)

B11
einde voorrangsweg
(1x)

Afhankelijk van de verkeerssituatie in de schoolomgeving kies je voor het voorrangsbord B15 of B9. Je kan ook beide gebruiken.

Oefening 1: leergesprek

De leerlingen verzamelen zich rond jou om de verkeersborden te bespreken. Je legt het verschil en de overeenkomst uit tussen het stopbord (B5) en de omgekeerde driehoek (B1).

Het belangrijkste is dat de leerlingen weten wat ze moeten doen wanneer ze een van deze verkeersborden in het verkeer tegenkomen.

Overeenkomst tussen B1 en B5: voorrang geven aan alle bestuurders, zowel van links als van rechts.

Je vertraagt om op tijd een keuze te maken:

- ofwel stop je om voorrang te geven
- ofwel fiets je verder als er geen bestuurders van links of rechts komen

Bij dit bord horen als wegmarkering **haaiantanden**. Dat is een rij van omgekeerde witte driehoeken dwars op de rijbaan. Je stopt vóór de haaiantanden als er verkeer van links of rechts komt.

Je stopt verplicht, ook als er geen verkeer komt, en geeft voorrang. Stoppen betekent dat je als fietser stilstaat met een voet op de grond. De wielen draaien niet meer.

Bij dit bord hoort als wegmarkering een **witte stopstreep** dwars op de rijbaan. Vóór de stopstreep moet je verplicht stoppen.

Op het eerstvolgende kruispunt krijg je voorrang van bestuurders die uit zijstraten komen.

Je rijdt op een voorrangsweg. Je krijgt voorrang van bestuurders uit de zijstraten op alle volgende kruispunten tot aan het kruispunt waar het bord B11 staat.

Oefening 2: traag rijden en stoppen

Ga naar de speelplaats. De leerlingen staan met de fiets naast elkaar in een rij, met het gezicht naar de leerkracht. De leerkracht staat aan de andere kant van het terrein.

Op zijn teken vertrekken de fietsers met een behoorlijke snelheid naar hem toe. De leerkracht toont willekeurig de borden B1 en B5.

De leerlingen stoppen en zetten een voet op de grond.

De leerlingen remmen en rijden heel traag verder tot het bord wordt omgedraaid.

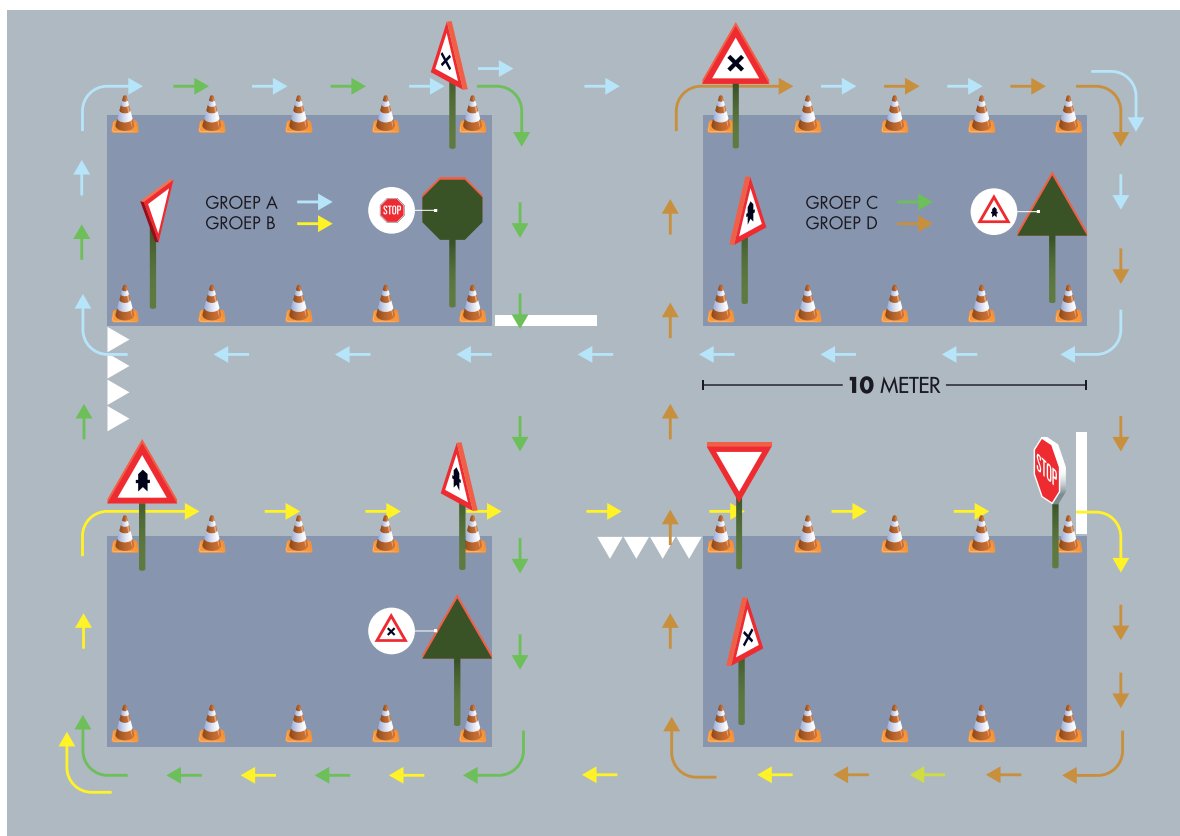

Oefening 3: voorrang

Om voorrangssituaties met verkeersborden en wegmarkeringen te oefenen, maak je met kegels en verkeersborden een magisch vierkant op de speelplaats. Je bouwt, zoals op de tekening, een eenvoudig kruispunt door 4 'blokken' af te bakenen met kegels. Rond dit kruispunt laat je de leerlingen fietsen.

Je verandert de verkeerssituatie door verkeersborden te plaatsen en te verplaatsen.

- Bespreek eerst met de leerlingen welke verkeersvaardigheid je van hen verwacht bij de verkeerssituatie die je met de borden creëert. Doe dit terwijl je samen met hen het parcours afstapt.
- Verdeel de klas in 4 groepen A, B, C en D. Vanuit de uiterste hoeken van het parcours starten de groepen één voor één. De leerlingen rijden volgens de blauwe, oranje, groene en gele pijlen. Wissel op tijd van groep en van rijrichting. Zo blijft de oefening uitdagend en oefenen de leerlingen alle situaties.

In het echte verkeer

Nodig

- een kruispunt waar een hoofdweg kruist met verkeersbord B15
 - of een voorrangsweg met verkeersbord B9 die kruist met een zijstraat waar een omgekeerde driehoek of een stopbord staat
- Kies een rustig kruispunt dat niet te groot is. Een fietspad op de voorrangsweg kan, maar is niet noodzakelijk.
- een extra begeleider

Oefening

De fietsers stellen zich op in 2 groepen.

- Groep A bevindt zich op de voorrangsweg. Ze fietsen om de beurt rechtdoor over het kruispunt.
- Groep B komt uit de zijstraat en moet voorrang geven voor ze rechts afslaan.

Je bevindt je in het echte verkeer. Dat betekent dat er ook ander verkeer aanwezig is. Wijs de leerlingen hier op, zodat ze niet alleen letten op hun medeleerlingen, maar ook rekening houden met andere weggebruikers.

Indien mogelijk rijden de leerlingen rond een klein huizenblok, zo komen ze telkens opnieuw langs het kruispunt. Zorg er in elk geval voor dat de leerlingen veilig kunnen terugkeren naar hun startpositie. Laat de leerlingen ook van groep wisselen.

3. Fietsen op een rotonde zonder fietspad

Doel

De leerling geeft voorrang aan bestuurders die al op de rotonde rijden. Daarna fietst hij zelf de rotonde op en rijdt in het midden van het rijvak. Voor het afslaan steekt hij zijn rechterarm uit.

Rotondes komen vaak voor op Vlaamse wegen. Voor automobilisten kan het verkeer er vlotter verlopen, maar voor fietsers blijven rotondes risicovolle punten.

Ligt er in je schoolomgeving een rotonde? Neem die dan op in de route van Het Grote Fietsexamen. Oefen vooraf met de leerlingen welk verkeersgedrag ze op de rotonde toepassen. Oefen de verschillende stappen eerst op de speelplaats en daarna op de echte rotonde.

In deze oefenfiche focussen we op een rotonde zonder fietspad. Op zulke rotondes raden we aan om in het midden van de rijstrook te fietsen en niet uiterst rechts. Zo zien bestuurders achter de fietsers hem beter. Dat verhoogt de zichtbaarheid en veiligheid.

Fietsers zijn op een rotonde zonder fietspad niet verplicht om zo dicht mogelijk bij de rechterrand van de rijbaan te blijven. De fietser kiest waar hij zich het veiligst voelt. Door goed zichtbaar te zijn, verklein je de kans op een aanrijding met andere weggebruikers.

Deelvaardigheden

De leerling

1. vertraagt wanneer hij de rotonde nadert
2. geeft voorrang aan het verkeer dat zich al op de rotonde bevindt
3. fietst naar het midden van de rechterrijstrook op de rotonde
4. steekt tijdig de rechterarm uit voor hij de rotonde verlaat
5. geeft voorrang aan voetgangers op het (eventuele) zebrapad.

Oefenen

In een beschermde omgeving

Wil een leerling veilig fietsen op een rotonde zonder fietspad, dan moet die verschillende vaardigheden beheersen:

- een bocht nemen
- voorrang geven
- een arm uitsteken

Je kan deze deelvaardigheden extra inoefenen met het Fietsbrevet Brons en het Fietsbrevet Zilver. Je vindt ze op verkeerschool.be.

Nodig

- een oefenterrein waarop je met kegeltjes een rotonde met een diameter van 5 meter en aanrijdende straten uitzet (zie tekening)
- 40 kegels
- stoepkrijt
- verkeersborden: voorrangsbord B1 (4x) en rotondebord D5 (4x)

B1

D5

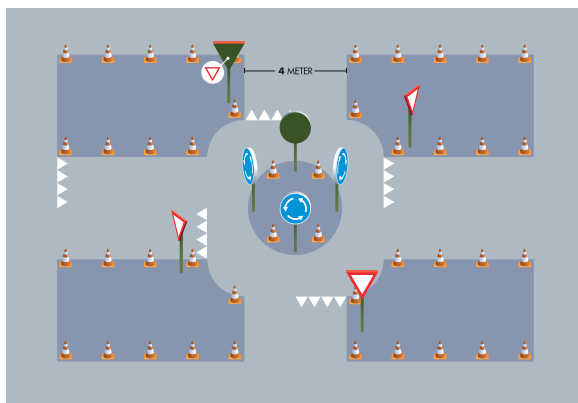
Oefening 1: plaats op de rotonde en de rotonde verlaten

De leerlingen starten aan 1 arm van de rotonde. Elke leerling fietst individueel de rotonde op en weer af. Let daarbij op:

- de plaats van de leerling op de rijstrook
- het uitsteken van de rechterarm voor het verlaten van de rotonde

De leerlingen fietsen op de rotonde in het midden van de rechtersijstrook. Oefen dit tot de leerlingen deze vaardigheden onder de knie hebben.

Tip: wil een leerling duidelijk maken dat hij op de rotonde blijft, dan kan het nuttig zijn om de linkerarm uit te steken. Dat is niet verplicht, maar het kan de veiligheid verhogen.

Oefening 2: voorrang op de rotonde

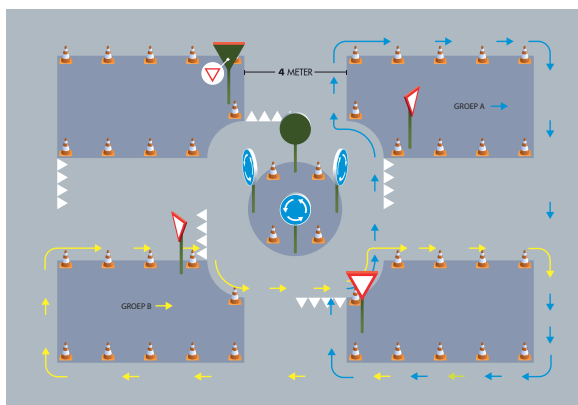
Stel een parcours op zoals op de tekening. Verdeel de leerlingen in 2 groepen. Groep A volgt het parcours van de blauwe pijlen, groep B dat van de gele pijlen. Laat de leerlingen één voor één starten.

Groep A start rechtsboven, groep B linksonder. Zo oefenen de leerlingen ook de voorrangsregels. Let erop dat ze op de rotonde hun plaats in het midden van de rechtersijstrook behouden en hun arm uitsteken om aan te geven wat ze doen. Daarnaast geven ze tijdens deze oefening voorrang aan fietsers die al op de rotonde zijn.

Oogcontact maken en een teken geven dat je elkaar gezien hebt, zijn belangrijk om veilig op een rotonde te fietsen. Via oogcontact en een teken weet je zeker dat een andere weggebruiker je heeft gezien. Zorg dat de leerlingen dit inoefenen.

Variaties

- 1) Laat de leerlingen vrij over de rotonde fietsen langs de verschillende armen van de rotonde. Elke leerling bepaalt zelf waar hij de rotonde verlaat en geeft de juiste signalen om dat veilig te doen.
- 2) Wil je de oefening moeilijker maken? Teken dan ook zebrapaden en laat enkele voetgangers oversteken aan de armen van de rotonde. Zo oefenen de fietsers ook het geven van voorrang aan voetgangers.

In het echte verkeer

Nodig

Een rotonde zonder fietspad in een verkeersarme buurt. Als de leerlingen voldoende geoefend hebben, kan je een rotonde met meer verkeer kiezen.

Oefening

Laat de leerlingen één voor één veilig de rotonde oprijden.

Zorg ervoor dat de leerlingen op een veilige plaats wachten tot ze aan de beurt zijn. Dat kan best op een afstand van minstens 30 meter van de rotonde. Spreek ook af waar de leerlingen opnieuw verzamelen. Fietsen ze terug naar deze locatie of verzamelen ze in een andere straat?

Bespreek vooraf de vaardigheden die tijdens het fietsexamen beoordeeld worden:

- vertragen als je een rotonde nadert
- voorrang geven aan weggebruikers die zich al op de rotonde bevinden
- je plaats in het midden van de rijstrook innemen
- je arm uitsteken bij het verlaten van de rotonde
- indien nodig voorrang geven aan voetgangers op het zebrapad

Benadruk dat de leerlingen ook in het echte verkeer letten op signalen zoals oogcontact en het uitsteken van de linkerarm terwijl ze zich op de rotonde bevinden.

4. Oversteken aan een kruispunt met verkeerslichten

Doel

De leerling fietst veilig over een kruispunt waar verkeerslichten de voorrang regelen.

Door druk verkeer en de weginrichting is het voor fietsers vaak moeilijk om een kruispunt veilig over te steken of af te slaan. Verkeerslichten helpen, maar ook dan is het niet altijd duidelijk hoe je je als fietser het veiligst gedraagt.

Met deze oefeningen leren jonge fietsers hoe ze veilig oversteken aan een kruispunt met verkeerslichten.

Deelvaardigheden

De leerling

1. vertraagt en stopt indien nodig bij het oranje/rode licht
2. gaat bij rood indien mogelijk vooraan staan
 - a. bij rechtdoor of rechtsaf: aan de rechterkant van de rijbaan, het fietspad of een fietsopstelvak
 - b. bij linksaf: aan de rechterkant van de rijbaan of het fietspad of aan de linkerkant van een fietsopstelvak
3. kijkt links en rechts en houdt rekening met achteropkomend verkeer en tegenliggers
4. kondigt een manoeuvre aan door de arm uit te steken
5. geeft indien nodig voorrang aan tegenliggers die rechtdoor rijden
6. steekt het kruispunt over
 - a. bij rechtdoor rijden: blijft rechts rijden
 - b. bij rechts afslaan: neemt een korte bocht met 2 handen aan het stuur
 - c. bij links afslaan: neemt een wijde bocht met 2 handen aan het stuur

Oefenen

Uitstap naar verkeerslichten

Situaties met verkeerslichten verschillen sterk. Daarom gaan we voor deze oefening meteen het echte verkeer in.

Fiets met je klas naar een kruispunt met verkeerslichten. Aan het kruispunt staan de leerlingen veilig aan de kant, op de stoep, zodat ze een goed zicht hebben op het kruispunt. Laat de leerlingen de situatie aan het verkeerslicht observeren. Vraag hoe een fietser zich aan dit verkeerslicht moet gedragen.

Deze vragen kunnen daarbij helpen:

- **Wat doe je het best wanneer je komt aangefietst?**

Blijf met een constante snelheid rijden en hou het verkeerslicht goed in het oog. Zo kan je snel reageren wanneer het naar oranje of rood verspringt.

- **Waar let je op wanneer je het kruispunt oversteekt?**

Maak oogcontact en wacht op een teken van andere bestuurders op het kruispunt. Dit is zeker belangrijk met bestuurders die jouw pad kruisen, bijvoorbeeld wanneer iemand van jullie afslaat.

- **Langs waar fiets je over het kruispunt wanneer je rechtdoor wil rijden?**

Als er een fietspad is, volg je dat. Zo niet, hou je rechts aan.

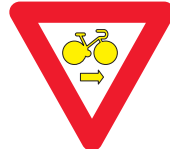
- **Waar let je op wanneer je wacht tot het groen is?**

Controleer of je niet in een dode hoek staat, maak oogcontact en kijk of bestuurders een teken geven als ze je gezien hebben. Kijk naar het verkeerslicht en zet je pedaal klaar om te vertrekken.

- **Wat betekenen de verschillende verkeersborden die je ziet?**

B1: je vertraagt en stopt indien nodig om voorrang te geven aan andere bestuurders

B22: je mag hier als fietser door het rode verkeerslicht afslaan in de richting van de pijl. Opgelet: je hebt als fietser geen voorrang wanneer je door het rood rijdt.

B5: je stopt en geeft voorrang aan andere bestuurders, tenzij het verkeerslicht groen is

B23: fietsers mogen hier door het rode verkeerslicht rijden in de richting van de pijl. Opgelet: je hebt als fietser geen voorrang wanneer je door het rood rijdt.

F14: een opstelvak voor fietsers. Fietsers mogen hier voor andere bestuurders wachten aan het rode verkeerslicht. Ze kunnen er ook voorsorteren om links af te slaan, door links in het opstelvak te staan.

In het echte verkeer

Na het klasgesprek tonen de leerlingen het juiste gedrag. Maak vooraf duidelijke afspraken.

- Langs waar fiets je?
- In welke richting steek je over?
- Wat doe je nadat je het kruispunt oversteekt?
- Waar wacht je op de rest van de klas?

Ga als leerkracht ter hoogte van de stopstreep staan. Zo zie je meteen of de leerling die komt aangereden de juiste beslissing neemt. Grijp in wanneer nodig. Is er een extra begeleider? Dan gaat die op de wachtplaats staan waar de leerlingen die al gefietst hebben samenkomen. Steek zelf als laatste over.

Bespreek na de oefening hoe het ging met de groep, en indien nodig, met individuele leerlingen. Vertel wat goed liep, maar zeg ook duidelijk wat beter kan en wat aandachtspunten zijn.

Verschillende situaties ter illustratie

Situatie 1: geen aparte fietsinfrastructuur

Fiets tot aan de stopstreep. Ga links of rechts staan, afhankelijk van waar je naartoe wil.

Staan er al voertuigen? Kijk dan of je hen veilig langs rechts kan voorbijrijden om aan de stopstreep te gaan staan.

Doe dit niet bij grote voertuigen. Door een dode hoek zien bestuurders je vaak niet. Blijf altijd rechts achter een groot voertuig. Komt er een voertuig naast je staan? Maak dan oogcontact en trek de aandacht van de bestuurder. Wacht tot de bestuurder bevestigt dat hij je gezien heeft.

Situatie 2: fietsers hebben een opstelvak

In een opstelvak kies je zelf waar je gaat staan. Stem je positie af op waar je naartoe wil. Rijd je rechtdoor of sla je rechts af? Ga dan aan de rechterkant van het opstelvak staan. Sla je links af? Ga dan aan de linkerkant staan.

Let op bij grote voertuigen!

- Staat er bijvoorbeeld een vrachtwagen achter het opstelvak? Ga er dan niet staan. Blijf altijd rechts achter een groot voertuig.
- Sta je al in het opstelvak en komt er een groot voertuig achter je staan? Maak dan oogcontact en trek de aandacht van de bestuurder. Wacht tot de bestuurder bevestigt dat hij je gezien heeft. Lukt dat niet? Ga dan naar het voetpad en laat het voertuig eerst vertrekken.

Situatie 3: de oversteekplaats voor fietsers ligt voorbij de verkeerslichten van de andere bestuurders

Staat het verkeerslicht op rood? Blokkeer dan het kruisende fietspad niet. Wanneer je oversteekt fiets je rechts zodat tegenliggers vlot kunnen passeren, als dat toegelaten is.

Extra info: je mag het 1e verkeerslicht hier op de foto voorbijrijden, ook als het op rood staat. Dat licht staat links van het fietspad en geldt dus niet voor jou. Een verkeerslicht geldt voor jou als het rechts van je staat.

Situatie 4: fietsers mogen door rood rijden in de richting van de pijl

Kom je aan dit verkeerslicht? Dan mag je door rood rijden als je afslaat in de richting van de pijl. Let op: andere voertuigen kunnen groen licht hebben. Jij moet hen voorrang geven.

Situatie 5: fietsers moeten wachten aan verkeerslichten op een vluchtheuvel

Op grote kruispunten ligt er soms een vluchtheuvel voor kwetsbare weggebruikers. Dat is een soort eiland tussen het verkeerslicht en de afslag voor voertuigen. Ga als fietser zo staan dat voetgangers en kruisende fietsers vlot langs kunnen. Steek je over? Fiets dan rechts zodat tegenliggers vlot kunnen passeren, als dat toegelaten is.

5. Oversteken op een fietsoversteekplaats

Doel

De leerling rijdt tot aan de fietsoversteekplaats, geeft voorrang aan bestuurders op de rijbaan en steekt over als het veilig is.

Je herkent een fietsoversteekplaats aan 2 rijen witte vierkante blokken. Als fietser krijg je daar geen voorrang wanneer je wil oversteken. Dat is anders dan bij voetgangers op een zebrapad.

Deelvaardigheden

De leerling

1. vertraagt wanneer hij de fietsoversteekplaats nadert
2. stopt en kijkt meerdere keren links en rechts
3. steekt al fietsend over wanneer de rijbaan veilig is
4. blijf tijdens het oversteken links en rechts kijken

Let op

Wegbeheerders duiden fietsoversteekplaatsen soms anders aan, bijvoorbeeld:

- met een enkele witte stippellijn
- het symbool van een fiets op het wegdek
- een gekleurde rode of bruine strook (fietsuggestiestrook)

Deze aanduidingen hebben geen wettelijke waarde en zeggen niets over de voorrangsregels. Ze begeleiden enkel fietsers over het kruispunt en maken andere bestuurders attent op hun mogelijke aanwezigheid.

Een fietsoversteekplaats wordt ook aangeduid met verkeersborden. Het blauwe aanwijzingsbord staat vlak bij de oversteekplaats. Het rode gevaarsbord staat 150 meter vóór de oversteekplaats.

Een fietsoversteekplaats is niet hetzelfde als een doorlopend fietspad. Op een doorlopend fietspad krijg je wel voorrang. Kijk altijd goed naar de wegmarkeringen en de verkeersborden. Zo weet je of het om een doorlopend fietspad of een fietsoversteekplaats gaat en of je voorrang krijgt of niet.

De 3 meest voorkomende situaties

Een fietsoversteekplaats die over een zijstraat loopt.

Een fietsoversteekplaats die loodrecht over de straat loopt.

Een fietsoversteekplaats die schuin over de straat loopt.

Oefenen

In een beschermde omgeving

Nodig:

- stoepkrijt
- markeerschotels
- 2 kegels

Oefening

Maak met markeerschotels of stoepkrijt een straat met fietspad langs weerskanten na. Kies bij voorkeur de oversteekplaats uit het parcours van Het Grote Fietsexamen.

Maak 2 groepen: A en B. De leerlingen steken over op de oversteekplaats. Daarna rijden ze over het fietspad aan de overkant naar het keerpunt links van hen.

Aan het keerpunt kiezen ze of ze:

- fietser blijven en opnieuw aansluiten bij hun groep (rode of blauwe pijl)
- 'auto' worden en de rijbaan oprijden (stippellijn)

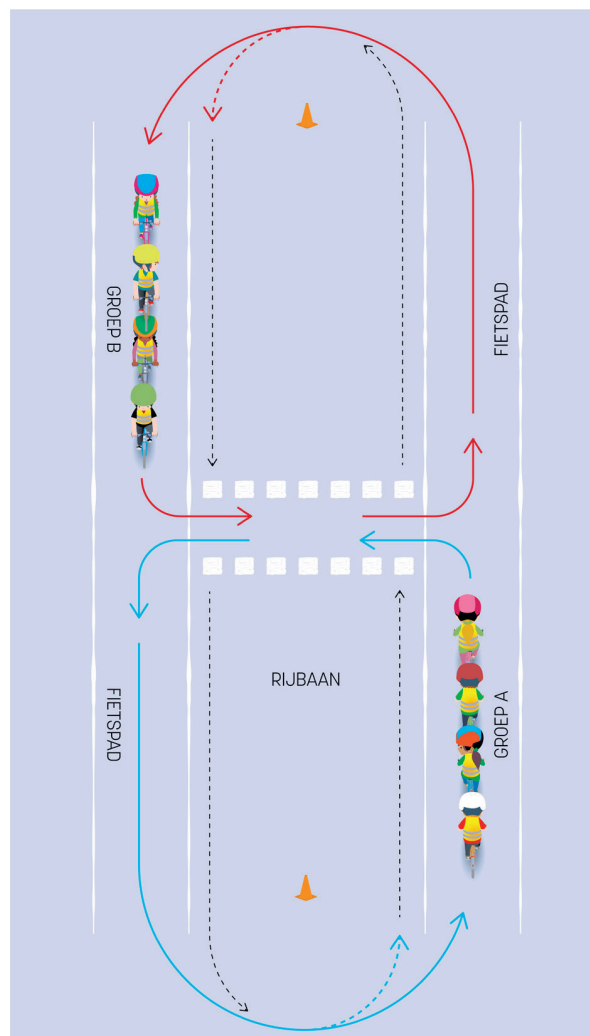
De 'auto's' fietsen rechts, maar niet uiterst rechts. Ze rijden rondjes tussen de keerpunten (kegels).

Laat eerst een fietser van groep A de oefening voordoen. Daarna volgt een fietser van groep B. Zo weet iedereen wat de bedoeling is. Eén voor één rijden ze naar de fietsoversteekplaats en voeren ze onderstaande deelvaardigheden uit.

De fietser:

- vertraagt wanneer hij de fietsoversteekplaats nadert
- stopt en kijkt meerdere keren links en rechts
- steekt al fietsend over wanneer de rijbaan veilig is
- blijft tijdens het oversteken links en rechts kijken

In het begin bepaal jij wie 'auto' wordt. Later kiezen ze zelf. Zorg voor een goede verhouding tussen fietsers en 'auto's'. Stuur bij waar nodig.

In het echte verkeer

Maak duidelijke afspraken voor je vertrekt.

Alle leerlingen:

- tonen verkeersveilig gedrag
- sluiten goed aan
- communiceren waar nodig, bijvoorbeeld bij een tegenligger
- stappen aan de huizenkant van hun fiets

Oefening

Verzamel de klas op een veilige plaats, bijvoorbeeld op de stoep of berm, op ongeveer 50 meter van de fietsoversteekplaats. Laat de leerlingen de deelvaardigheden herhalen.

Spreek af dat elke volgende leerling op het teken van de extra begeleider naar de fietsoversteekplaats rijdt en oversteekt. Doe dit eerst zelf voor en wacht daarna aan de overkant. Zo kan je de leerlingen goed observeren en feedback geven bij aankomst. Zorg dat de leerlingen ook aan de overkant op een veilige plaats wachten.

Herhaal de oefening enkele keren. Bespreek onderweg terug naar school de andere vaardigheden die je op de route tegenkomt.

6. Oversteken aan een overweg

Doel

De leerling stopt wanneer het belsignaal klinkt. Hij wacht tot de trein voorbij is en rijdt pas verder als het witte licht knippert en de slagbomen volledig omhoog zijn.

België heeft 3.592 km spoorlijnen en een dicht spoorwegennet. Veel steden en dorpen hebben spoorwegen met stations en beveiligde overwegen. Ligt er in de schoolomgeving een overweg? Dan moeten leerlingen leren hoe ze daar veilig oversteken.

Deelvaardigheden

De leerling

1. vertraagt wanneer hij de overweg nadert
2. stopt voor de overweg als hij het geluidssignaal hoort en de rode lichten knipperen
3. wacht zolang de slagbomen naar beneden zijn en de rode lichten knipperen
4. steekt pas over als de slagbomen volledig naar boven zijn en het witte licht weer knippert
5. fietst vlot door en blijft links en rechts kijken

Een gevaarsbord kondigt een overweg vooraf aan:

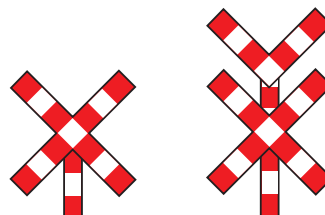

spoorweg met slagbomen

spoorweg zonder slagbomen

Aan de overweg staat 1 van deze verkeersborden als de spoorweg 1 of 2 of meerdere sporen heeft.

Steek je met de hele klas als groep over en klinkt het belsignaal? Dan stoppen de leerlingen die nog niet begonnen zijn met oversteken. De andere leerlingen fietsen door en wachten aan de overkant.

Oefenen

Uitstap naar de overweg

Oversteken aan een overweg is een specifieke verkeerssituatie. Daarom gaan we met deze oefening meteen het verkeer in. Zoek een extra begeleider die meefietst naar de overweg in de buurt van de school.

Maak vooraf duidelijke afspraken:

- iedereen draagt een fluchesje en een helm
- iedereen zorgt dat zijn fiets in orde is
- iedereen gedraagt zich veilig

Fiets met je leerlingen naar de overweg. Zoek een plaats waar je veilig met de fiets aan de kant kan staan en laat de leerlingen afstappen. Bespreek de verschillende verkeerstekens aan de overweg.

Een beveiligde overweg heeft een driehoekig verkeerslicht met 2 rode knipperlichten bovenaan en een wit knipperlicht onderaan. Er is ook een geluidssignaal en er zijn slagbomen die automatisch sluiten en openen.

Vraag de leerlingen om goed te observeren wat er gebeurt wanneer er een trein aankomt. Wacht tot er een trein passeert. Laat de leerlingen daarna de stappen verwoorden:

1. eerst hoor je een geluidssignaal
2. dan beginnen de rode lichten te knipperen
3. vervolgens sluiten de slagbomen, als die er zijn
4. wanneer de trein gepasseerd is, gaan de slagbomen weer omhoog
5. uiteindelijk begint het witte licht opnieuw te knipperen

Vraag de leerlingen wanneer zij denken dat het veilig is om over te steken: wanneer de slagbomen volledig omhoog zijn EN het witte licht knippert.

Sticker met informatie

Wist je dat aan elke overweg een sticker hangt op de stoplichten? Op die sticker vind je:

- de spoorlijn waarop je bent
- het identificatienummer van de overweg
- de straatnaam
- de gemeente
- het noodnummer 1711

Is er een noodgeval? Dan kan je met die informatie snel en correct de hulpdiensten verwittigen.

In het echte verkeer

Verdeel de klas in 2 groepen.

De ene groep gaat met de extra begeleider klaarstaan om de overweg over te steken. De andere groep blijft bij jou en observeert.

- De leerlingen bij de extra begeleider fietsen één voor één over de overweg en verzamelen aan de overkant op een afgesproken punt. Daarna herhalen ze de oefening zodat ze weer aan dezelfde kant uitkomen.
- Wissel de groepen en zorg dat elk kind meerdere keren oversteekt.
- Is er nog geen trein gepasseerd? Wacht dan even. Is de trein voorbij? Vraag dan wanneer ze veilig zouden verder fietsen.

Tips bij de oefeningen

Algemene tips

1. Betrek de ouders bij de fietstraining

Laat hen weten wat je met de leerlingen oefent. Zo kunnen ze overal op dezelfde manier mee oefenen. Gebruik de ouderbrief van verkeersschool.be om hen te informeren.

2. Doe vooraf een fietscontrole

Op verkeersschool.be vind je daarvoor het nodige materiaal.

3. Leer de leerlingen oogcontact te maken

Bespreek welke tekens ze kunnen gebruiken om te weten of ze elkaar gezien hebben, bijvoorbeeld door te knikken of een hand op te steken.

Tips voor leerlingen met leerproblemen

Geef leerlingen met leerproblemen eerst kijktijd

Laat deze leerlingen niet als 1e oefenen. Zo kunnen ze eerst kijken hoe het moet voordat ze aan de beurt zijn. Je kan ook zelf oefeningen voordoen.

Oefenen in een veilige omgeving

Omdat sommige situaties heel specifiek zijn, gaan we vaak meteen het verkeer in. Indien nodig kan

je een situatie uit de buurt eerst namaken op de speelplaats en oefenen in een veilige omgeving.

Met dank aan Het Raster

